

Isletim Sistemleri > Butun Ozellikleriyle Vista (Resimli Anlatim)

Butun Ayrintilariyla Extra Ozellikleriyle Vista...

Muhtemelen bu yaziyi okudugunuz isletim sistemi, birkac yildir pazarda hakimiyetini surduren Microsoft Windows XP. Bir onceki Windows ailesine gore masaustune oldukca buyuk yenilikler getiren Windows XP, donanim destegi gibi konularda onde olmasina ragmen, hitap ettigi kitle acisindan cok onemli olabilecek gorunus ve bilgisayar kullanimina getirdigi kolayliklar acisindan artik eskimeye baslamisti. Herkes kullanamasa da, pek cok insan Mac\`lerin kullanici arabirimini -biraz tuhaf olmakla birlikte- etkileyici buluyor. Kisisel olarak kullandigim KDE de ayni sekilde goren arkadaslarimin yuzunde bir hayranlik ifadesi uyandırabiliyor. Kisacasi, Windows XP, eskidi.

Uzun tarihin kisasi - Dusurulen Ozellikler

Windows Vista\`nin gelistirme sureci teknik olarak 2001\`de basladi. O zamanlar, gelecekte cikacak bir Microsoft isletim sistemi ile Windows XP arasinda bir ara-surum olarak Longhorn kod adli bir isletim sisteminden bahsediliyordu. Microsoft, Windows XP ve 2003 Server surumlerini on planda tutarak, uzun bir gelistirme surecine girdi. Bir sure sonra, 2004\`te Microsoft Longhorn icin ciddi degisiklikler yapacagini duyurdu. O yil, 2003 Server kodunu taban alan yeni bir gelistirme sureci basladi. 2005\`te baslayan Beta testleri ile gorunum ve ozelliklerde yapilan degisikliklerden sonra, 2006 baslarinda ozellik listesi genis capta donduruldu ve performans,hata giderme gibi kalite iyilestirme islemleri geldi.

Bu sirada Windows Vista ile gelmesi beklenen bazi ozellikler, genel olarak kalite endiseleri nedeniyle terkedildi veya ertelendi.

WinFS: Windows Future Filesystem, ozellikle arama konusundaki getirileri one cikarilarak konusulan, Microsoft isletim sistemleri icin gelistirilen yeni bir dosya sistemi mimarisi. Daha once Vista\`yla (daha dogrusu o zamanki kod adi Longhorn ile) gelmesi beklenen dosya sistemi ertelendi. Windows Vista, arama islevi icin daha once kullanılan tekniklerin gelistirilmesine guvenirken, WinFS\`in bazi ozelliklerinin de su an kullanılan teknolojilere entegre edilmesi planlaniyor.

NGSCB: Next Generation Secure Computing Base, onceleri Palladium olarak konusulan guvenlik teknolojileri grubuydu. NGSCB, destekleyen grup tarafından gelistirilen donanim ile yazilimin isbirligi ile guvenligi daha ileri tasiyacagi soylense de, pek cok kisi icin bu teknoloji kullanicilardan cok ureticilerin guvenligini saglayaagi ve ureticilerin sunduklari urunler uzerinde kisitlamalar getirmesine yardimci olacagi dusuncesiyle elestiriliyordu. Vista, Trusted Platform Module (TPM) donanimi desteklemekle birlikte, NGSCB\`yi icermiyor.

Windows PowerShell: Windows isletim sistemleri, eskiden beri genisletilebilir ve yetenekli bir komut satiri arabirimi icermiyordu. Bunun temel sebeplerinden biri, tasarimda esas islevselligin grafik kullanici arabirimi ile saglanmasiydi. Unixler ve Linuxlarda ise bunun tam tersi gecerli; temel islevsellik komut satiri arabiriminden saglanirken, grafik arabirimler genellikle bu komut satiri uygulamalarinin etrafinda calisiyor. Vista\`nin getirmesi beklenen yeni Windows komut satiri arabirimi ve scripting dili, Vista\`ya dahil edilmedi ve Windows PowerShell olarak ayri bir urun seklinde hazirlandi. PowerShell, ozellik acisindan Bash ve Python\`u andiriyor, fakat Windows programlarinin hala temelde grafik arabirim uzerinde isledigini de hatirda tutmak gerek. PowerShell\`i indirmek icin bu adrese bakabilirsiniz.

'Havadar' masaustu: Neler degismis?

Aslında 'Neler pek degismemis?' desek daha kısa surerdi tabii. Hakkında en çok konusulan Vista guzelliklerinden biri, Aero adi verilen kullanıcı grafik arabirim kavrami. Aero, saydamlik veya golgeler gibi etkilerin, artık grafik islemcisine yuklenmesinin destegini alarak, cagdas masaustu kavramina daha buyuk bir adim atiyor. Windows Vista'nin yuksek donanim gereksinimlerinden bahsedilmesinin bir sebebi de Aero; ozellikle ekran kartiniz 'Aero destekli' degilse, saydamlik gibi etkilerden arinmis basit gorunumu kullanabiliyorsunuz. Aero ile ilgili secmece detaylara gelmeden, genel masaustu ortami su sekilde:

Kurulum sonunda bir kisisellestirme yapmazsaniz, arkaplan olarak bunu atiyor. Hic fena degil. Sol altta, 'Baslat'in kayboldugunu goruyoruz, yerini yuvarlak bir dugme almıs. Sistem acilisinda da karanlikta parlayiveren buna benzer bir kure var. Bu menuyle birlikte Hizli Baslat'i, gorev cubugunu ve sistem bildirim alanini tutan alt cubuk artık saydam-siyah. Simgeler biraz buyumus ve guzelleşmiş. Sag alttaki yazı, RC2 deneme kopyasının calistigini bildiriyor.

Not: Windows Vista RC2'de Aero arabirimi dogrudan acilmayabiliyor. Vista kurulum rutininin sonunda yapılan performans testinin sonucuna gore alinan bir karar bu. Ornegin 512 MB belleginiz varsa, ekran kartiniz desteklese bile Aero acilmayacaktır. Bu durumda Aero'yu elle acmanız gerekecek:

1. Baslat kuresinden 'All Programs >> Accesories' yolunu takip edip, Command Prompt girdisine sag tusla tiklayin ve acilan menude 'Run as Administrator' secin.
2. Komut satirinda 'regedit' yazarak, kayıt defteri duzenleyicisini cagirin.
3. Buradan 'HKEY_CURRENT_USERSoftwareMicrosoftWindowsDWM' girdisine ilerleyin.
4. Composition anahtarini cift tiklayip 1 degerini girin.
5. Composition Policy anahtarini cift tiklayip 2 degerini girin.
6. Kayit defterinden cikin ve komut satirinda 'net stop uxsms' komutunu calistirin.
7. 'net start uxsms' komutuyla servisi tekrar calistirin.

Birkac pencere acalim ve grafik arabirim makyajlarini gorem simdi:

Pencere dekorasyonlari Aero'yla birlikte saydamlaşmış. Buzlu cam gorunumu arabirimi oldukca guzel gosteriyor. Yakından bakmak isterseniz:

Onde olmasi disinda etkin pencereyi digerlerinden ayiran tek sey, kapatma dugmesinin kirmizi olmasi. Fareyle uzerlerine geldiginizde kucultme ve tam ekran dugmeleri de mavilesip parliyor.

Pencere kucultme/buyutme animasyonlari da elden gecmis. Kucultmek istediginiz zaman pencere saydamlasip gorev cubugundaki yerine dogru 'uzaklasiyor'. Gorev cubugundan cikarken de elbette tam tersini yapiyor. Yeni acilan pencereler ise ekranin icinde cikiyor gibi, saydamligi kaybederek gozonune geliyor. Yukaridaki resimde kucultme isleminin birkac safhasinin ekran goruntusunu alip ust uste bindirdik; yani oyle ayni pencereden birkac tane gormeyeceksiniz.

Gorevler arasi kolay gecis icin eklenen iki moddan biri 3D Flip. Hizli Baslat alanindaki ilgili dugmeyle etkinlesebildigi gibi, Start+TAB bilesimiyle de bu hale getirebiliyorsunuz. Farenin tekerlegi, pencerelerin sanki dev bir carkin etrafundaymis gibi donmesini sagliyor, sectiginiz pencere one geliyor. Saydamlik etkisi ve gercek zamanli onizlemeyle makyajlanmis bir gorev degistirme modu daha var; o da alisik oldugumuz Alt+TAB bilesimiyle calisiyor.

Her iki gorunumde de pencerelerin gercek zamanli onizlemeleri gorunuyor; hatta videolar onizleme kipinde oynamaya devam ediyor. Bunlari ne yazik ki sadece Aero ile elde edebiliyorsunuz.

Gorev cubugu tepkileri elden gecmis. Gorev cubugunda yer alan pencerelerin uzerinde gezdiginizde bunlari da gercek zamanli onizlemeleri cikiyor, varsa hareketli video dahil. Farenin uzerine geldigi pencere basligi mavi, odakta olmayan pencere basligi ise turuncu bir piriltiyle tepki veriyor.

Sistem bildirim alaninda cikan baloncuklar, saydamligin artmasi ve azalmasi seklinde gorunuyorlar. Ayrica tam ekran film izlemek gibi kullanimlarda, kullanicinin dikkatini dagitmamasini amaciyla, baloncuklari cikisi ertelenebiliyor.

Vista, kullanim sirasinda performansla bagli olarak gorunumunu ayarlayabiliyor. 512 MB bellek ve Athlon 1700+ ile yogun islemler gerceklestirirken iki kere buna tanik olduk; bilgisayarın performansi dusuk oldugu icin, grafik 'guzellik'lerden bazilarini kapatmak isteyip istemedigimizi sordu.

Baslat menu yapisi

Emektar 'Baslat Menu'su' yerine gelen kureye tikladiginizde biraz daha derli toplu ve guzel gorunumlu bir menuyle karsilasiyorsunuz. Saydamlik burada da yerini aliyor. Sag kanatta hizli erisim icin gerekli yerler listelenmis ve kesimin ustundeki simge herbiri icin farkli gorunuyor. Kapatma ve kilitleme kisayollarinin yanindaki ok, bu tip diger islemlerin oldugu bir menu daha aciyor. Kapatma dugmesi varsayilan olarak sistemi beklemeye aliyor. Sol kanatta yine sik kullanilan uygulamalar dizilmiştir.

Windows XP\'deki kat kat acilan menulerin yerini alan yontemde, her alt menu ayni alanda aciliyor ve ust menuye donmek icin 'Back' dugmesine basmak gerekiyor. Her seferinde bir fazla 'Geri' tiklamasi gerektiren yontem, yine de eski sistemin acila acila ekrani kaplayabilen karmasasindan uzak ve temiz bir goruntu sunuyor. Alt kisimdaki arama cubugu ile hizli bir arama yapabiliyorsunuz.

Aslinda bir programa ulasmanin en hizli yollarindan biri bu tumlesik arama islevi. Arama altyapisi, Vista\'nin hemen hemen her yerinde karsimiza cikiyor. Hizli (aninda) arama istenebilecek yerlerde, ornegi kullanicinin belge dizinlerinde indeksleme yapiliyor. Bu indeksleme, bir dizustunde pilden calisma gibi durumlar icin devreden cikarilabiliyor. Ayrica kullanicinin islem gucune ihtiyac duydugu zamanlarda indeksleme islevi dusuk bir oncelik duzeyinde calistirilarak kullanicinin performans dusuklugu hissetmemesini saglamayi deniyor.

Yeni ve degisen bileşenler

Sidebar ve Gadget\'lar

Windows Sidebar adi verilen yenilik, ekranin sol veya sagina yerlesen bir cubuk. Aero ile saydam olan cubuk, Basic gorunumunde gri oluyor. Sidebar\'da cesitli kucuk araclar calistirabiliyorsunuz, Linux altinda KDE kullananlar, SuperKaramba\'yi dusunebilir. Gadget adi verilen bu kucuk araclar, sari yapiskan kagitlar, bir saat ve islemci yuku gibi pratik islevler yaninda, resimler dizininizdeki resimleri sirayla gosteren bir Slide Show oyuncagi gibi tamamen gereksiz gorunen eglencelikler de olabiliyor. Kurulumla birlikte 10 civarinda Gadget geliyor ve dilerseniz internet uzerinden bunlara yenilerini ekleyebiliyorsunuz. Su an icin cok fazla seceneginiz yok, ancak Microsoft baska ureticilerin de Gadget uretebilmesini amacliyor. Resimde rastgele birkac Gadget aktif; bir takvim sayfasi, islemci yuku ve RAM dolulugunu gosteren bir izleyici gibi... 1280x1024 noktacak boyutundaki aslini gormek icin resme tiklayin. Sidebar, yayginlasan genis ekranlarda daha hos ve kullanisli durabilir.

Ya da isterseniz bu Gadget\'lari Sidebar\'dan alip masaustune sacabilirsiniz.
Windows dosya gezgini

Bilgisayarim (My Computer) artik sadece Bilgisayar (Computer). Pencere daha fazla gorsellik ve daha fazla bilgi verecek sekilde yapilandirilmis, ayrica menu cubugu goruntuden kaldırılmış; goruntulemek icin 'Alt' tusuna basmalisiniz. Pencerenin asagida kalan bolumunde, herhangi bir sey secili degilse icinde bulundugunuz yerle ilgili, secili bir cisim varsa da onunla ilgili bilgiyi gorebiliyorsunuz. Solda hemen gitmek isteyebileceginiz yerler

siralanmis. Bir dizin yukari cikmaya yarayan dugme de kaldırilmis, cunku adres cubugunun yeni kullanim yontemi onu gereksiz kiliyor:

Bilgisayarın neresinde olduğunuzu gösteren adres cubugunun yapisi degistirilerek, bulunduğunuz dizine kadarki ust dizinleri hiyerarsik olarak görüntüleyip, ulaşabileceğiniz bir hale getirilmis. Bu tur gezinti yontemlerine, Hansel ve Gretel masalında, kardeslerin yollarını bulabilmek için arkalarında bıraktığı ekmek parçalarından esinlenerek Breadcrumb Navigation deniyor. Pencerenin, dolayısıyla adres cubugunun genişliğine bağlı olarak, ust dizinlerden birkaç tanesini aynı anda görebiliyorsunuz. Yukarıdaki ekran görüntüsünde, 'resimler' dizininden, bunun uc ust seviyesindeki '*****' dizinine gitmek için tek yapmak gereken, '*****' secenegine tıklamak. Bu şekilde hem daha fazla bilgi veriyor, hem de daha hızlı ulaşım sağlıyor. Eğer orada görünmeyen bir ust dizininiz varsa (yani çok derinlerdeyseniz) adres cubugunda görünen en ust dizinin hemen solundaki oka tıklamak, Bilgisayar (Computer) katına kadar tüm ust dizinleri içeren bir menu açıyor. Geri ve İleri tuşları da yerinde, fakat adres cubugunu kullanmaya bir kere alısınca onlara pek iltifat etmiyorsunuz, sadece bir kısayol kullanıp tamamen alakasız bir yere gittiyseniz aklınıza geliyor. Adres cubugunun hemen sağında arama kutusu eklenmiş. 'Search as you Type' tarzı arama kutusu, bulunulan dizinde siz yazdıkça filtreleme yapıyor.

Windows gezgini, dosya tipleri açısından da daha yetenekli ve bilgiyi organize etmek için sunduğu olanaklar genişlemiş. Ancak bunlar sadece tanıdığı dosya biçimleri için geçerli. Tanımadığı dosya tipleri arasında ise bizim inceleme sistemindeki müzik dosyalarının büyük çoğunluğunu oluşturan müzik dosyaları (FLAC veya OGG) ile OpenOffice.Org belgeleri vardı.

Dosya kopyalama penceresinde anlık aktarım hızı gibi bilgiler gösteriliyor.

Vista'nın arama işlevi, büyük oranda WinFS'in getirilerinden faydalanacaktı, ama şu an için WinFS ortalarında yok. Yine de Microsoft, varolan teknolojilerini kullanarak arama işlevini ciddi şekilde iyileştirmiş. İzlenen dizinlerde 'anında arama' mümkün, ve dilediğiniz diğer alanlarda da daha önce Windows Explorer'a gömülü halde gördüğünüz 'yazarken ara' tipi arama imkanınız var. Yaptığınız aramaları kaydederek, daha sonra bunlara hızlı ulaşım sağlayabiliyorsunuz. Kaydedilen aramalar sanal dizin gibi bir yapıya sahip ve güncelleniyor.

Oyunlar

Windows Vista'da oyunlar da tamamen elden geçmiş. Pinball çıkarılırken, Mahjong ve Satranc gibi yeni oyunlar gelmiş. Eski sürümlerde varolanlar da dahil olmak üzere hepsi daha sık grafiklerle bezenmiş.

Oyunlar penceresinde, seçtiğiniz oyunun ne gibi bir 'Performans Puanı' istediğini gösteriyor. Performans puanı konusunu yazının ilerleyen sayfalarında göreceksiniz, şimdilik Vista'nın bileşenleri ufak bir testle değerlendirmesi olarak düşünün. Sistemimizin performans puanı 1, oyunların onerdigi puanlar ise 2 olmasına rağmen güzel grafiklerle sorunsuz çalıştı.

Cokluortam Uygulamalari

Windows Media Player, 11 surumuyle Vista\'daki yerini aliyor. Bu surum, Vista genel gorunusuyle uyumlu sekilde duzenlenmis ve daha fazla grafik sunuyor.

Media Library, eski 'agac' gorunumunden, tamamen grafik gosterime gecmis. Sol taraftan sectiginiz olcutlere gore listeleri size gosteriyor. Ust kisimda yine 'yazarken ara' biciminde bir arama cubugu bulunuyor ve ortam kutuphanenizde arama yapiyor. Media Sharing ile, uyumlu aygitlar arasinda akis saglayabiliyorsunuz; bu sekilde ornegin TV\'de goruntu izlemek icin bilgisayari evin oturma odasina koymaya gerek kalmiyor. Gereken sey, tabii, uyumlu bir aygiti, mesela Xbox 360\'i oturma odasina koymak.

Windows DVD Maker, resim ve videolarinizi TV\'de izleyebileceginiz bir DVD hazirlamak icin Windows DVD Maker yazilimini iceriyor. Bununda DVD icerigini hazirlayip, buna menuler ekleyebiliyor ve sonra da DVD\'ye bastirabiliyorsunuz. Program bir noktada eski surumden Movie Maker\'i tamamlıyor.

Ustteki resimde Windows Media Center\'i goruyorsunuz.

Cokluortam uygulamalarinin islemci yuku ise biraz fazla gibi geldi.

Internet ve Ag uygulamalari

Internet Explorer 7+

Windows Vista ile Internet Explorer 7+ geliyor. Elbette Internet Explorer 7 ile ayni sey aslinda, Vista\'da gelen surume 7+ demisler, cunku bazi ozellikleri sadece Vista altyapisinda bulunan islevlerle kullanilabiliyor, bu yuzden de XP altinda calisacak IE\'de bulunmuyor. Menu cubugunun kaldırılmasıyla goruntulenebilir alanin daha verimli kullanilmasi saglanmis. İlk anda menuler olmayınca yasanan saskinligi attikten sonra, daha rahat kullanabiliyorsunuz. Sekmeli gezinti ozelligi kazandırılmış.

Quick Tabs ile, acik olan tum sekmeleri kucuk resim olarak gorme olanagi da mevcut.

Internet Explorer, goruntu disinda, altyapi olarak da cok genis kapsamli bir yenilikten gecmis. Vista\'da guvenligi artirabilmek icin, artik bir tur 'Kum havuzu'nda calisiyor; yani sinirli bir kullanicidan bile daha dusuk bir yetki duzeyinde. Ayrica, gorunusu ayni olsa da, Internet

Explorer, Windows kabugundan ayrılmis. Daha onceki surumlerde IE, ayni zamanda bilgisayarda gezinti (Dosya Tarayici, File Browser) icin de kullaniliyordu. Bu iki yenilikle Vista'da guvenligin belirgin sekilde artmasi bekleniyor, en azindan, tarayicida kesfedilecek acigin sisteme verebilecegi hasar azalacaktır. Guvenlige yonelik gelismelere bir ornek de dahili 'Phishing' suzgeci. Tarayici davranisinda, asagidaki durum cubugunda her zaman bulunulan sayfanin adresini gostermesi gibi yine guvenlik onlemlerini sikilastiran degisiklikler var.

Gomulu RSS Feed ozelligi ile bulunulan sayfadaki RSS'lere abone olunabiliyor ve boylece harici bir RSS okuyucuya ihtiyac ortadan kalkiyor. Sag alt kisimdaki buyutec simgesi, yuksek cozunurluklu buyuk ekranlarda sayfalarin daha rahat goruntulenebilmesi icin sayfaya 'zoom' yapmaya yariyor. Bu islev, sadece metin boyutunu degil, sayfayi bir butun olarak buyutuyor. Yazitiplerinin goruntuleme cozunurlugu de otomatik olarak artiyor.

Performans konusunda ise ne yazik ki yine gereginden fazla sey istiyor ve islemci yukunu fazlaca artirabiliyor.

Meeting Space, oldukca genis bir paylasim ve ortak calismaalani sunuyor. NetMeeting'in yerini alan uygulamayla kullanicilar uygulamalarini veya butun bir masaustunu agda calisma arkadaslariyla paylasima acabiliyor ve ortaklasa dosya duzenleme veya notlari paylasma gibi grup calismalarina izin veriyor. Eger bir ag bulunamazsa, baska bir bilgisayarla otomatik olarak kablosuz ad-hoc baglanti yapabilen yazilim 10 kullaniciya kadar toplu calismayi mumkun kiliyor.

Outlook Express'in yerini ise Windows Mail almis. Su an icin Windows XP altinda bulunmuyor, ama Windows Mail'i gelistiren ayni ekip, benzer bir isimle yazilimi XP icin de gelistiriyor. Temel yenilikleri bir Bayesian gereksiz posta ve bir Phishing suzgeci.

Takvim, yani Windows Calendar, cok karmasik ve kapsamli olmayan bir takvim uygulamasidir. iCalendar destegi var, ve ajandanizi paylasma olanagi sagliyor. Bunlar disinda pek fazla dis dokunur ozelligi yok.

Profil sihirbazi - farkli aglarla kolay baglanabilirlik

Benzer baska bir sihirbaz. Bir tur 'Ag profili' sihirbazi ile, farkli zamanlarda baglandiginiz birden fazla ag icin otomatik ayarlari hazirlayabiliyor.

Ag ayarlari kullanicisi ile daha basit iletisim kuruyor.

Kaputu kaldirin, motora bakiyoruz

Vista, grafik masaustu kullaniminda eski surumden hem gorsel hem de kullanislilik acisindan buyuk farkliliklar tasiyabilir, ancak kozmetik, ozellikle de bu tur grafik masaustu ortamlarini yillardir tasiyan Linux/Unix ve Mac gibi platformlar varken, hepsi de oldukca pahali olan Vista surumlerinin fiyatini hakli cikarmaya yeterli bir neden degil. Aradan gecen bes yilda Vista altyapi olarak da yenilikler ve gelistirmeler edinmis.

Grafik efektler bir anlamda yeni Desktop Window Manager (DWM) ile mumkun olmus. Bu modelde, uygulamalarin ekrana kendilerini dogrudan cizdirmeleri yerine, butun goruntu islevleri tamponlara yapilip, DWM tarafindan uygulaniyor. Bu nedenle Aero, ekran kartinda bolca bellek istiyor. Eger ekran karti belleginiz yeterli degilse, 'Basic' gorunumle yetinmek zorunda kaliyorsunuz. Basit gorunumde masaustu grafikleri Windows XP\'dekine benzer yontemlerle olusturuluyor. Yeni modelle ayni zamanda ekrandaki efektler mumkun oldugu kadar ekran karti islemcisi ile olusturuluyor. Gelecekteki hedef, simdiki CPU\'yu da kullanan yontemler yerine, grafik cizim islerinin tamamen ekran kartina kaydirilmesi.

Vista, DirectX 10 ve Direct3D 10\'u getiriyor. Direct3D 10, gelismis surumden ziyade, toptan yeni bir yapı olarak dusunulmeli. Kullanilmasi icin yeni donanim gerektirecek. Microsoft, Direct3D\'nin grafik cizimlerini kat kat hizlandirabilecegini soyluyor, ancak bunu gorebilmek icin Direct3D destekli kartlarin masaustlerimize dusmesini beklemeliyiz.

Performans

Performansa yonelik ozelliklere ReadyBoost ile baslayabiliriz. ReadyBoost, USB 2.0 gibi bir baglantıyla, verinin bir kismini flash belleklere yerlestiriyor. Bu onbellekleme (caching) islemi, rastgele okumalarda, mekanik kafanın daha fazla hareket etmesini gerektiren normal sabit disk teknolojisi yerine, daha hizli olan flash bellek teknolojisini kullanarak sistemin daha hizli tepki vermesini amacliyor.

ReadyBoost\'un calismasi icin, aygitinizin en az 256 MB olmasi ve USB 2.0 baglanti noktalarına bagli bulunmasi gibi gereksinimler var. Gorunen o ki ayni zamanda yonganin da ReadyBoost desteklemesi gerekiyor; yukaridaki ekran goruntusunda goruldugu uzere, Vista tarafindan sorunsuz taninan USB baglanti noktalarına sahip inceleme sistemimizde ReadyBoost calismayi reddetti.

ReadyDrive adi verilen islev ise, Vista tarafindan desteklenmesine ragmen, 2006 sonbaharinda bu ozelligi kullanabileceginiz ticari bir sabit disk bulunmuyor. ReadyDrive\'i tanimlamadan once, teknolojinin dayandigi hybrid drive (melez surucu) kavramindan kisaca bahsetmek gerek. Bir melez surucu, normal sabit disk plakalarinin yanisira, buyuk bir flash bellek alanina sahip bir sabit disk olacak. Sik erisilen veri mumkun oldugunca bu buyuk flash bellek alaninda tutularak, hizli acilislar ve dusuk guc tuketimi hedefleniyor. Samsung ve Seagate tarafindan gelistirilen ilk urunler 2007\'de bekleniyor. Su an icin bu teknolojiyi destekleyen bir tek Windows Vista var; ReadyDrive da Vista\'daki destegin adi.

SuperFetch, hangi uygulamalarin kullanilacagini ongorerek bellege erkenden yukleme fikrinden geliyor. SuperFetch, sik kullanılan uygulamalari bellege ya daha onceden aliyor, ya da yuklendikten sonra bellekten sanal belleklere tasinmasını engelliyor, boylece kullanıcı aynı uygulamayı calistirmak istediginde, sabit disk okuması kaynaklı beklemeleri en aza

indirgemeye calisiyor. Vista ayni zamanda bu onyukleme icin RAM yerine USB noktasindan baglananlar gibi flash bellekleri de kullanabiliyor.

Guvenlik

Windows ailesinin en cok elestirilen yonlerinden biri guvenlik acisindan tasidiklari zayiflikti. Vista guvenlige Windows XP'den daha fazla onem veriyor gibi gorunuyor.

Guvenlik onlemlerinden biri, Users Access Control (UAC). UAC ile artik butun kullanicilar ve uygulamalar, normal bir yetki duzeyinde calisiyorlar. Eger bir uygulamanin yonetici yetkilerine ihtiyaci olursa, bunu elde etmek icin kullanicinin onayi gerekiyor. Odaktaki uygulama, dogrudan izin isteyebilirken, uygulama odakta degilse, odagi almak icin beklemek durumunda. Bu sirada gorev cubugundaki simgesi parliyor. Izin isteme durumunda, tum ekran karariyor ve kullanci sadece izin isteme penceresiyle etkilesime girebiliyor. Normal kullanicilar, yonetici yetkilerine sahip bir kullanci adi ve parolaya gereksinim duyarken, yonetici yetkisine sahip kullanicilar parola sorulup sorulmayacagina karar verebiliyor. Vista kurulumunda girilen kullanci adi varsayilan olarak yonetici haklarina sahip, ve bir program daha yuksek yetki istediginde UAC bu kullanciya parola sormak yerine, sadece izin verip vermedigini sormakla yetiniyor. UAC, RC2 oncesi surumlerde, kullanciya fazla mudahale ettigi sikayetlerini almisti, RC2'de o kadar belirgin bir sorun yasatmiyor ancak buyuk olasilikla Vista kullanimi arttikca Microsoft UAC'nin izin sorup sormadigi yerleri gelistirecektir.

Windows Firewall -muhtemelen gelismis surumuyle- Vista'da yerini almisi ve bunun yanina Windows Defender eklenmis. Windows Defender, Windows AntiSpyware'den geliyor. Sadece casus yazilimlari bulup temizlemek degil, ayni zamanda sistemin belli alanlarinda gercek-zamanli koruma uyguladigi icin adi Defender olmus. Defender, potansiyel sorunlar hakkında Microsoft'a bilgi gonderebiliyor ve Microsoft SpyNet entegrasyonuna sahip. SpyNet, kullanicilardan ve diger arastirmalardan, casus yazilimlar hakkında dinamik bir bilgi bankasi gibi isliyor.

Giris yonetimi, ucuncu parti ureticilerin cesitli guvenlik onlemi teklifleri icin olanaklar saglayacak sekilde genisletilmis. Ilginizi cekebilecek bir yonu, bu genisletmenin, parmak izi okuyuculari veya ses tanima gibi yontemlerle de kullanicilarin kimlik dogrulama islemlerini yapabilecek olmasi.

Tumlesik ebeveyn kontrol sistemi ile, bilgisayari kullanan cocuklarinin karsilasacagi icerik hakkında endiselenen ebeveynler icin bir kontrol mekanizmasi gelmis. Ebeveyn kontrol sistemi, cesitli oyun derecelendirme sistemlerini kullanabiliyor. Denerseniz Vista da uyaracak ama aklinizda bulunsun, yonetici hesaplariniz sifrelenmis degilse hicbir anlami kalmiyor.

Sabit disk icerigini sifreleme ozelligi BitLocker ile gelistirilmis. Hatirlarsaniz ABD'de bazi devlet kuruluslarinin calisanlarina ait dizustu bilgisayarlarin calinmasi sonucu guvenlik endiseleri basgostermis, devlet kurumlarina bazi guvenlik standartlarini zorunlu tutan belgeler ileilmisti. Bu acidan gizli bilgilerin sadece yetkili kisiler tarafindan ulasilabilecek sekilde sifrelenmesi bir guvenlik ihtiyaci saiyilir. BitLocker, Trusted Platform Module (TPM) yongalariyla da calisabiliyor.

Internet Explorer'a getirilen yeniliklerle birlikte Vista teorik olarak oldukca guvenli gozukuyor, en azindan Windows XP'ye gore. Ancak bu yontemlerin daha gelismesi gerekiyor. Bazi antivirus ureticileri gectigimiz aylarda Vista'nin dusuk seviyedeki bazi guvenlik ozelliklerinin, ayni zamanda kendilerinin isini zorlastirdigindan sikayet ettiler. Bu

durumun cozulmesi onemli sayilabilir; eger iyi bir cozum getirilmezse viruslere karsi savunma icin azalan secenekler, aslinda daha buyuk tehlikeleri getirebilir. Ayrica tatmin edici guvenlige ulasmak biraz daha zaman isteyen bir is. Gerçekten guvenli olup olmadigini zaman gosterecek.

Vista, kullaniciya genis yedekleme olanaklari da sunuyor. Ozellikle Windows 2003 Server\'dan gelen yeteneklerle, sistem otomatik olarak kullanici dosyalarinin yedegini alabiliyor ve bunu belirlenen yerlere depoluyor. Yedekler artimli olarak alinabiliyor, yani daha once yapilan bir yedegin uzerine sadece farkliliklar eklenerek, uzun surebilecek bir 'tam yedekleme' isleminde kacinmak mumkun. Teknik olarak Windows 2003 Server\'dan gelen 'Shadow Copies', Vista\'da Previous Versions adi verilen ozelligin altinda yatiyor. Previous Versions\'in, dosyalarinizin belirli zamanlarda fotografini cektigini dusunebilirsiniz. Boylece, uzerinde calistiginiz bir belgenin yeni bir kopyasini kaydedeceginize, yanlislikla ustune yazarsaniz, belgenin eski halini getirmek icin bir sansiniz daha oluyor.

Ag Altyapisi

Windows Vista tamamen yeniden yazilmis bir ag katmani da getiriyor. Yerlesik IPv6 destegi eklenmis ve ayarlar dinamik degistirilebiliyor; boylece 'parmaginizi oynatsaniz restart' sikayeti eleniyor. Kablosuz ag destegi gelistirilmis ve sisteme daha iyi entegre edilmiş. Fast Roaming ozelligi ile kablosuz aglar arasi gecislerde baglanti kopmalarinin onune gecilmek istenmiş. Bunu deneme imkanimiz olmadı.

Kullanici icin ag arayuzu basitlestirilmis. Vista kurulumumuzda herhangi bir calisma grubu tanımlamadık. Ekran goruntusunda DEIMOS olarak gozuken makine, ***** calisma grubundaki Windows XP Home Edition calistiran dizustu bilgisayari. Deimos\'tan Vista kurulu olan *****-PC makinesini dogrudan goremiyoruz. Ancak Vista ile herhangi bir ayar yapmadan ona baglanabiliyoruz. Sik sik farkli calisma gruplarina katilan bilgisayarlarin, eski sistemde her seferinde yeniden baslatilmasi gerekiyordu.

Vista ile Server Message Block (SMB) 2.0 da geliyor. SMB 2.0 sadece Vista ve ayni altyapiya sahip sistemlerde kullanilabilecek, bunun yaninda eski sistemlerle baglanabilirliги korumak icin SMB 1 de Vista\'ya dahil. Bu, Linux sistemlerin Windows aglarına katilmasini saglayan Samba projesinin de Vista icin calisabilmesi demek. Ancak Samba ile Microsoft arasinda bazen gundeme gelen 'kedi-fare oyunu'na tanik olma ihtimalimiz hala var.

Donanimla arasi nasil?

Eski Beta\'lardan beri Vista\'nin sistem kaynagi acligi hakkında dedikodular donuyordu. Beta\'ların optimize edilmemis ve genellikle debug icin gerekli ivir-zivir acik olarak derlenmiş olmaları nedeniyle bunlarda gercek payi da yok degildi; ornegin ilk dedikodularda 3 GHz islemci gereksiniminden sozediliyordu. RC2 ise son urune daha yakin sonuclar verecektir.

Su anda pek cok kullanicinin sahip oldugu sistemlere yakin veya daha dusuk performansla sahip bir standart masaustu bilgisayara Vista kurduk ve bir suredir kullaniyoruz. Bu temel sistemde degisiklikler yaparak kullanim sirasinda performansin nasil olduguna ve ne tur parca yuksektmeleri gerekebilecegine bakacagiz. Rahat bir sekilde kullanilabilir hale getiren yuksektmelerin ustunde performans veren parçalar kuskusuz sorun olmayacaktır. Bilesenler

soyle:Abit AT7-MAX2 anakart
AMD Athlon XP 1700+ islemci (2500+ duzeyine kadar)
Radeon 9600XT ekran karti, 128 MB bellek
512 MB sistem bellegi (2 GB toplama kadar)
Western Digital 80 GB sabit disk
Hyundai L72S monitor

Logitech Desktop Express kablosuz klavye-fare seti

Taban sistem bu. Normalde islemci 2500+ civarina overclock ederek kullaniliyor. Iyi bir guc kaynagi ve duzgun bir sogutma yardimiyla, donanim kaynakli dengesizliklerden uzak sayilir. Her bir parca icin, digerlerini cikabilecek en yuksek noktada tutarak degisiklikler yaptik ve kullanimdaki aksamalari gozlemledik.

Vista icerisinde, bilgisayarinizin belirli bileşenlerini test edip, puan veren ufak bir 'benchmark' duzenegi var. Kurulumda calisan bu duzenek, size bir 'Windows Experience Index' veriyor. Bu puanlama, Vista'nin nasil gorunecegine karar vermesine ve oyunlar gibi eklerde belirtilerek, kullanip kullanamayacagnizi kestirmenize yardim ediyor. Genel puan, testten gecen bileşenlerden en dusugunun puani oluyor. Sistem performansinin darbogazi, en yavas bileşen olduguna gore bu anlamlı bir puanlama. Tavan puan su an 6.0 ile sinirli, ama teknoloji ilerleyip standartlar yukseldikce, puanin da yukselecegi soylenebilir.

Yukaridaki resimde, 1 GB bellek ve islemci 2500+ duzeyine overclock edildiginde aldigimiz puani goruyorsunuz. Parcalarin tek tek puanlari soyle:

Islemci: Overclock edilmiş haliyle 3.2

Hafiza: Gorunuse gore miktarı degil, bantgenisligini hesaba katiyor. 1 GB DDR333 kipinde calisan RAM modulu, 4.1 puan almış. Anakartin hafiza boleni nedeniyle, aslında DDR400 olan bellekler, 166 MHz FSB ile otomatik olarak DDR333 calisiyor. Cok belirgin fark olmuyor ancak.

Grafik: Windows Aero icin masaustu performansi olarak etiketlenmiş. 1.0 aliyor.

Oyun Grafigi: 3 boyut performansi hesaba katılmış ve yine 1.0 almış.

Sabit disk: Western Digital'dan 7200 rpm 80 GB sabit diskimiz 5.0 puan aliyor.

Ekran karti basarili bir yonga tasimasina ragmen, WEI puanini dusuk tutan darbogaz oluyor. Diger bileşenler ise WEI'e gore pek dusuk sayilmaz.

Vista icin onerilen donanim bileşenleri konusunda Microsoft iki kategori yapiyor. Bunlardan birincisi, Windows Vista Capable PC olarak etiketlenenler. En az 800 MHz saat hizina sahip bir islemci, 512 MB bellek ve DirectX 9 destekli herhangi bir ekran karti olarak siralanan en dusuk gereksinimler, kuskusuz Aero da dahil olmak uzere pek cok Vista deneyimini yasayamamak demek. Ikinci sinif ise Windows Vista Premium Ready PC. Bunun en dusuk gereksinim listesi biraz daha buyuk:

1 GHz x86 veya x64 islemci

1 GB sistem bellegi

En az 128 MB bellege sahip, Pixel Shader 2.0 destekli, piksel basina 32 bit veren, yeni

Windows Display Driver Model (WDDM) suruc destekli bir ekran karti

40 GB sabit disk ustunde 15 GB bos alan

DVD surucu

Internet erisimi vs.

Windows Vista Starter disindaki surumlerde en dusuk 512 MB bellek isteniyor. Starter'i su

an için konu dışı sayalım, kullanılabilir bir ürün sayılmaz çünkü.

RAM ile başlayalım.

512 MB RAM, Vista Capable PC için önerilen en düşük miktar. Bu miktar büyük olasılıkla Aero gibi pek çok işlevin kapalı olduğu durum için verilmiş bir değer, ancak Basic ile ilgili deneyime girmeden Aero gibi sisteme daha fazla yük olan durumu inceliyoruz.

İyileştirilen bellek yönetimi sayesinde, Vista, her ne kadar basta Windows XP'den daha fazla bellek isgal ediyorsa da, kullanılan bellek alanı, yeniden başlatana kadar Windows XP kadar hızlı büyümüyor. Ancak bu, 512 MB belleğin yetersiz olduğu gerçeğini de göstermiyor. Yukarıda, ilk acilistan bir süre sonra bellek kullanımı oturmuşken, sadece MSN Messenger açıkken kullanılan bellek miktarını görüyorsunuz: 330 MB.

Bu ekran görüntüsü ise, resim düzenleme için GIMP, birinde 8 sekme açık olan iki tane Internet Explorer penceresi, Foobar2000, üç tane Windows Explorer penceresi ve bir de MSN Messenger açıkken alındı. Daha fazla ayrıntı isteyen olursa; GIMP'te herhangi bir resim açık değildi ve sadece araçları içeren kutucuk görüntüdeydi. Kullanılan bellek 410 MB civarında geziniyor ve uygulamalar arası geçişlerde sabit disk erişimi ciddi şekilde artıyor. Folder Options'tan, korunan sistem dosyalarının görüntülenmesi seçeneğini açtığımızda, kök dizinde 1 GB büyüklüğünde bir pagefile.sys dosyası gözümüze çarpıyor. pagefile.sys, Windows NT ve takipçilerinin sanal bellek dosyasının adı. 1 GB büyüklük, tamaminin bir ihtiyaç olduğunu göstermese de, sık ve uzun süren disk erişimi, bir hafıza yetersizliğinin alameti. Diğer bileşenlerin herhangi biri belirgin darbogaz yaratmadı.

F.E.A.R. Demo oynamak ise oyundan bekleyebileceğiniz keyfi alıp götürüyor. Her ne kadar oynanabilir durumdaysa da, kapalı mekanlarda bile sabit disk erişimlerinden kaynaklanan duraksamalar can sıkıcı derecede sık.

1 GB RAM, Vista Premium Ready PC unvanını taşıyan bilgisayarlar için giriş düzeyi. Daha ciddi bir gündelik kullanıma benzemesi için, bu asamada daha fazla IE sekmesi açarak sistem yükünü biraz artırıyoruz.

Sistemde takili bellek miktarı yüksek olduğu için Vista da bellek kullanımında daha rahat davranıyor. Yukarıdaki ekran görüntüsü yine 512 MB bellekli olanla aynı programlar açıkken alındı, yalnız Internet Explorer'da toplam 20 civarında sekme vardı. İşlemci yükünün fazlalığı dikkatinizi çekmiştir; bu Internet Explorer'dan kaynaklanıyor. Vista gerçekten de 1 GB bellekle kullanılabilir düzeye geliyor. Yine diskte irice bir takas dosyası açtı, ama pek fazla disk işlemi yok.

1 GB hafızayla F.E.A.R oynanabilir durumda. Ancak bellek kullanımını görebilmek için, bir catisma sırasında Atl+Tab ile masaüstüne dustugumuzde karsimiza cikan manzara da bu. Belleğin neredeyse tamamı kullanımda ve daha fazlası her an gerekebilir; zaten oyun içinde

de sabit disk okuması kaynaklı ufak takılmalar bu durumu doğruluyor. Yeni oyunlar, sistemde yeteri kadar bellek varsa, bu bellekte yüzlerce MB alanı kaplayabiliyorlar.

2 GB bellek ise, ağır oyunlar ve profesyonel işlemleri değil, daha 'normal' masaüstü kullanımını gözlemlediğimiz bu kısımdaki tüm sorunlarımızı sildi götürdü. Bolca Internet Explorer sekmesi, bu yazının yazıldığı Nvu gibi bazı durumlarda kullanıcıların açmak isteyebileceği bir yığın program üzerine Media Center'da oynatılan bir DVD ekleyince bile, sistem bellek kullanımı 1 GB'in biraz üzerine çıktı, ancak 1.5 GB gibi değerleri hiç görmedi.

Ekran kartınız Aero'yu destekliyorsa basarım yönünden pek büyük bir sorununuz olmayacaktır. Vista ile gelen yeni sürücü modeli, saydamlık veya üç boyutlu görünüm gibi işlevlerin işlemciyi meşgul etmek yerine ekran kartına yüklenmesini amaçlıyor. Grafik masaüstü arabirimi, getirdiği yeniliklere karşın çok ağır sayılmaz. Oyunlarda ise simdilik pek bir değişiklik yok görünüyor, ancak DirectX 10 ile birlikte daha yüksek performans elde edebileceği öngörülüyor. Ekran kartınız Aero'yu desteklemiyorsa zaten Basic görünümü kullanacaksınız. Not olarak muhtemelen Experience Index'in bir hatasını da düşelim: İncelemeyle pek ilgili olmayan bir nedenle 64 MB bellekli bir GeForce 2MX400 ekran kartıyla sistemi aktif ve WEP'de bizim 128 MB bellekli Radeon 9600XT'den daha yüksek grafik puanı aldığını gördük! Aero falan açılmadı tabii, ama çalıştı...

İşlemci tarafında Microsoft, Premium için bile 1 GHz değerini yeterli görmüş. Ancak buna güvenip rahat edeceğinizi düşünmeyin. DVD oynatmak gibi işlemler oldukça yüksek işlemci gücü kullanıyor. Masaüstünde yaptığınız diğer işleriniz ve arka planda çalışması muhtemel Antivirus gibi uygulamalarınızı da hesaba katmak gerek. Ayrıca, kullanım sırasında gözümüze carpan ufak bir ayrıntı var. SideBar'ın saydamlık geçişlerinde işlemci yükü tavan yapıp geri geliyor. Bu, yukarıda bahsi geçen yeni sürücü modeline rağmen, efektlerin hala işlemciye yük olduğunu ima ediyor. Zaten bu sürücü modeli, 1. sürüm. Esas gelişme ikinci sürümde bekleniyor. Kullanım deneyimimizde Athlon XP 1700+ işlemcinin, yeterli olmakla birlikte sınırlarına kolay ulaştığı sonucuna vardık. İşlemciyi 2500+ seviyesine overclock ettığımızda da belirgin bir performans artışı oldu, daha doğrusu, ilk durumda sistemin yavaş çalıştığını hissedebiliyorsunuz.

Sabit diskte istenen 15 GB boşluk, kurulumun hemen ardından kendisini onaylatıyor. İncelemede kullandığımız RC2 Ultimate Edition, ilk kurulumda 8 GB gibi bir sabit disk alanını kaplıyor. Bellek miktarınız düşükse yine GB ile ölçülen takas dosyasını (sanal belleği) ve zamanla oluşacak sismeyi bu rakama ekleyin. İnceleme için 80 GB diskli sistemimizde kurulu diğer bir işletim sistemini silmek zorunda kaldık.

Sonuçları şöyle bir toparlarsak, 'Vista'ya geçmek için en büyük sorun' ödülünü bellek gereksinimi alıyor. İlk 512 MB modulünüzü Vista'ya ayırın, ve uygulamalarınıza göre bunun üzerine 512 MB modüller ekleyin diyebiliriz. Sisteminizi internet gezintisi ve e-postalarınıza bakmak gibi işlemlerde kullanıyor ve genellikle az sayıda uygulamayı aynı anda çalıştırıyorsanız, 512 MB ile 'idare edersiniz'. 512 MB bellekle Windows XP altında mutlu olan, bilgisayarını daha geniş kapsamlı kullananlar ise belleklerini 1 GB yaparak durumu kurtarabilirler. Bu değer aynı zamanda yeterli bir oyun performansı da verecektir. Daha siki oyuncular, ki bu kategoridekiler muhtemelen Windows XP altında 1 GB belleği zaten tutuyor, ek bir 512 MB ile eski rahatlıklarını tekrar bulabilirler. Sağlam oyuncu değilseniz veya bilgisayarınızı profesyonel olarak ağır işler için kullanmıyorsanız 2 GB ve üzeri de bir ihtiyaç değil. 64 bit işlemci kullananların ise bellek miktarını daha yüksek seçmeleri öneriliyor.

Athlon XP 1700+, Microsoft'un belirttiği değerlerin üzerinde bir işlemci olmakla birlikte,

sinirlarina cok cabuk ulasiyor. Overclock ile 2500+ yapmak, Microsoft'un listesine gore masaustu kullanicisinin isini kolaylikla gorecek bir degere cikmak anlamina geliyor. Bu seviye, Firefox'ta bolca sekmeyle gezinti yaparken, bir taraftan bu yaziyi yazmak, arka planda bir-iki uygulama calistirmak gibi islerle ugrasirken sikilip mola verdigimizde Media Player ile bir DVD izlemek icin yeterli geldi. Ayni islerde 1700+ calistirmak rahatsiz eden gecikmelerle sonuclandi. 'Durumu kurtarmak'tan daha iyisini istiyorsaniz, Vista'nin coklu thread'leri Windows XP'den daha fazla kullandigi ifadesine dayanarak, en azindan Intel'in HyperThreading'li, veya daha iyisi guncel cift cekirdekli bir islemciye yukzeltmek isteyebilirsiniz, ancak sirf Vista calistirmak icin platformunuzu toptan yukzeltmeye ihtiyaciniz yok.

Donanim suruculerinde, bekledigimizin aksine cok buyuk sorunlar bulunmuyor. Vista, inceleme sisteminin IDE RAID yongasi haric butun bilezenlerini kendiliginden tanidi. Highpoint'ten gelen IDE RAID yongamizin Windows XP suruculeri ise Vista altinda calisiyor. Tamamen degisen goruntu surucu yapisi nedeniyle ekran kartlarinda ilk etapta sorun yasanmasi beklenebilir. Yazinin yayina hazirlandigi sirada ne ATI ne de nVidia kartlari icin resmi suruculer hazirdi. Her iki uretici de Vista'nin bizim inceledigimiz RC2 (Build 5744) ve yeni bilgisayarlarla verilmek uzere Kasim ayi icerisinde piyasaya cikan RTM surumleri icin BETA suruculeri sagliyor, ancak bunlar icin herhangi bir resmi destek yok. ATI Radeon 9600XT ekran kartimiz, ATI Catalyst Beta suruculeriyle sorunsuz calisti. Ayrica Samsung ML-1610 modeli lazer yazicimizla D-Link G122 kablosuz USB adaptorunun Windows XP surucusu calismadi. Bunlarin aciklamasi, goruntu, yazdirma altsistemleri ve ag katmanindaki genis kapsamli degisiklikler olabilir. Geri kalan donanimlar icin internette 'Genellikle Windows XP suruculeriyle calisiyor' deniyor, ancak bu kadar erken bir vakitte surpriz yasarsaniz sasirmayin.

Surumler ve ozellikler: Hangisini kim almak ister?

Vista, oncullerinin hepsinden fazla sayida surum secenegiyle geliyor. Uzun aksesuar listesi sadece en pahali surumde standart. Sadece iki temel surumle, Home Edition ve daha yetenekli ('pahali' diye telaffuz ediliyor) olan Professional Edition varken, bunlar arasinda karar vermek oldukca kolaydi. Simdi ise Vista'nin 6 temel surumu ve bunlarin 'N', 'K', 64/32 bit olanlari gibi bir yigin surumunu goreceksiniz.

Kurulum ve lisans sistemine gore, tum surumler tek ve ayni DVD icerisinde gelecek. Kurmak istediginiz surumu belirleyen, kurulum sirasinda gireceginiz urun lisans numaralari. Boylece Home Basic lisansi aldiktan sonra, bunu Ultimate'a yukzeltmek istediginizde, yeni bir DVD yerine yeni bir lisans kodu almaniz yeterli olacak. Korsan kopyacilarin isini kolaylastiracak gibi gorunse de, aslinda net bir farki yok. 'Kosedeki bilgisayarci' zaten su anda da Windows'un tum surumlerinin kopya CD'lerini satabiliyor.

Simdi, illa ki Vista'ya gecmek isteyenler icin, bu surumlere kisaca bir gozatip, dikkat edilmesi gereken noktalardan bahsedelim. Surumlerin potansiyel kullanicilari hakkında bir-iki soz soyleme imkanimiz da olacak. Ulkemizde nasil fiyatlandirilacagindan henuz emin degiliz, yanlarinda yazan fiyatları sadece surumler arasindaki fiyat farklarini gormek icin kullanin.

Windows Vista Starter (Fiyat belirtilmemis)

Vista Starter, gelismekte olan ulkeler pazari icin dusunulmus bir urun. ABD, Avrupa ve dunya

bankasi tarafından belli bir gelir düzeyinin üstünde ortalamaya sahip olduğu belirlenen pazarlara sunulmayacak olan Vista Starter, korsan yazılımın yaygın olduğu bu pazarlara, diğerlerinden çok daha düşük fiyata sunulacak. Starter, aynı anda uçtan fazla programın çalışmaması, ağ bağlantıları ve kullanılabilir işlemci gibi kısıtlamalarla geliyor. İlginç olan bir nokta, Starter'in 256 MB fiziksel bellek kısıtlamasını da içermesi. Uçtan fazla program çalıştırmayacağı için bu yeterli görülmüş olmalı.

Starter kimin için mi? Kendimizi çok zorlarsak, eğitim kurumları için diyebiliriz belki. Ama bizce bunu bir kalemde geçin ve işletim sistemine daha çok benzeyen bir şey bakın.

Windows Vista Home Basic (199 USD)

Vista Home Basic, Starter'i saymazsak (ki saymayalım zaten) Vista'nın giriş seviyesi sürümü. Home Basic'in bir de 'N' sürümü var. Tekelcilik suçlamaları ve alınan bazı kararlar sonucunda Microsoft'un Avrupa'da geçirdiği zor günler, Media Player gibi eksiklikleri olan 'N' sürümleri çıkmasına neden oldu. N sürümü sadece Avrupa'da satışa sunulacak.

Home Basic, Windows XP Home Edition'un takipçisi olarak planlanmış. Aero kullanıcı arabirimini içermeyen sürümde, görev çubuğunda gerçek zamanlı pencere önizlemeleri gibi grafik güzelliği de yok. Sürüm en yüksek 8 GB bellek gibi donanım kısıtlamalarını da getiriyor.

Vista'nın Windows XP üzerine sadece görüntü değil, kod tabanı olarak da yenilikler getirdiğini ve -aynı XP çıktığında duyurulduğu gibi- şu ana kadar üretilen en güvenli Windows sürümü olacağı varsayımını kabul edersek, Home Basic'in, modern bir işletim sistemine sahip olmak isteyen giriş seviyesi kullanıcılar için olduğunu düşünebiliriz.

Diğer taraftan, modern işletim sistemi, sadece kod tabanına getirilen yeniliklerden ibaret değil. Bugün, kullanıcının bilgisayarıyla etkileşimi, hem bilgisayar başında geçirilen saatler açısından, hem de bu saatlerin verimliliği açısından oldukça önemli. Mac'ler ve Linux grafik arabirimlerinin sunduğu kolaylık/güzellik elemanları Home Basic'te bulunmuyor ve Home Premium ile arasında amazon.com fiyatlarına göre yaklaşık 40 USD fark var, bu fark, Premium'u tercih etmek için yeter de artar bile.

Home Basic'in diğer özelliklerini sıralarsak:

- User Account Control (UAC), Windows Defender gibi güvenlik bileşenleri.
- Windows ReadyDrive/ReadyBoost, SuperFetch gibi performans özellikleri
- 8 GB bellek ve 1 fiziksel işlemci desteği (Bellek miktarı 32 bit işlemcilerde 4 GB ile fiziksel olarak sınırlı)
- Gerçek zamanlı yedekleme ve yedekten geri getirme
- Internet Explorer 7(+), Windows Mail
- Windows Calendar, Contacts, Sidebar, Games Explorer
- Aynı anda 5'e kadar ağ bağlantısı

Bunların dışında, Windows Meeting Space ve Remote Desktop gibi özellikler kısıtlanmış; orneğin Remote Desktop sunucusu yok, sadece bir sunucuya bağlanmak için istemci var.

Windows Vista Home Premium (239 USD)

Windows Vista Home Premium'u, aksesuarlı Home Basic olarak adlandırabiliriz. Aero'yu kullanabildiğiniz en ufak sürüm de bu. Home Premium, Home Basic'in tüm özelliklerini taşıyor ve bunların üstüne yenilerini ekliyor, veya kısıtlamalarını kaldırıyor. Ek özelliklerden

bazilari sunlar:

64 bit makineler icin 16 GB bellek destegi ile 2 fiziksel islemci
Windows Media Center; WMC HDTV ve Xbox360 uyumlulugu
Movie Maker, DVD Maker
Tablet PC ve Touchscreen destegi, Windows SideShow
Network Projector destegi
10"a kadar ag baglanti destegi
Windows Aero kullanıcı arabirimi, gercek zamanli gorev cubugu onizlemeleri, Flip 3D

Bunlarla birlikte, Windows Meeting Space"teki sadece goruntuleme sinirlamasi kaldırilmis, WMS tam islevsellikle calisiyor. Home Basic"te one surdugumuz goruslerle uyumlu olarak, Vista"ya gecmek isteyen ev kullanıcılarının bu surumu alması uygun gozukuyor. Aradaki %20 civarında fiyat farki icin deger.

Windows Vista Business (299 USD)

Windows Vista Business, adından anlasildiği üzere isyerleri icin dusunulmus. Eglence ve goruntu secenekleri acısından Windows Vista Home Basic ile Home Premium arasında kalıyor; Basic"te olmayan uc boyutlu masaustu etkilerine sahip olmakla birlikte, Home Premium"da bulunan Media Center, Movie Maker ve DVD Maker eksik. Ayrica -yine her iki Home surumunde bulunan- ebeveyn kontrolleri de is ortamında kullanılacağı dusunulerek kaldırilmis.

Bunlar disında kalan ozellikleri, Windows Vista Home Premium"unkilere eklemek üzere siralarsak:

Kaldirilan bellek sinirlamasi
Windows Shadow Copy, sifrelemeli dosya sistemi (EFS), tam sistem yedeklemesi
Internet Information Server
Remote Desktop Server

Ayrica Home surumlerindeki sinirli olarak varolan islevlerin tamamının sinirlamaları yokedilmis. Bu haliyle, pek cok is ortamında kullanılmak üzere cikan surum bu.

Windows Vista Enterprise (Sadece Volume Licensing)

Windows Vista Enterprise, sadece Volume Licensing ile sunulacak. Teknik olarak bir Business surumu uzerine BitLocker gibi eklerin koyulması.

Windows Vista Ultimate (399 USD)

RC2 ile kurulan, dolayisiyla bizim incelemizde kullanılan Vista surumu Ultimate Edition. Yukariya cikip, diger surumlerde siraladigimiz ozelliklerin hepsini alt alta yazın ve kenarları yuvarlatilmis siyah bir kutuya koyun. Ah, ustune de Home Basic"in iki kati kadar bir fiyat etiketi yapistirin!

Windows Vista: Deger mi?

Gorunum ve kullanım kolayligi yonlerinden, Windows Vista, daha once sistemiyle ugrasmak isteyen kullanıcıların ucuncu parti yazilimlarla saglamaya calistigi gelistirmeleri ve yeni altyapisından faydalanarak daha fazlasını getiriyor. Bunu, Windows XP"ye alisik kullanıcıların aliskanliklarını cok fazla degistirmekten kaciniyor. Bu gelistirmeler, Linux ve Mac OS grafik masaustu ortamlarıyla karsilastirildiginda devrim yaratacak bir sey icermiyor,

ancak özellikle oyun ve ihtiyaç duydukları başka özelleşmiş uygulamalar için Windows kullanmak zorunda olan kullanıcılar için en sonunda 'medeni' bir ortam sunuyor.

Büyük oranda değişen altyapı, Windows sunucu sürümlerinden aldığı katkılarla, yine bir 'Şimdiye kadarki en güvenli Windows' izlenimi veriyor. Güvenlik yetenekleri yazıda bahsettiğimizden çok daha geniş ve bol miktarda yeni düşük seviye özellik içeriyor. Sürücü altyapısı, bazı donanımlar için ilk etapta sorunlara gebe ama donanım -ve yazılım- üreticileri, sorunlu ürünleri Vista altında daha iyi çalıştırmak için hızlı davranacaklardır. Hatırlatmakta fayda var ki bunların kendilerini kanıtlamaları için zaman gerek.

Vista'nın onundeki engellerden birisi, Windows XP'nin başarısı. Eleştirilen pek çok yönüne karşın, Windows XP'nin masaüstündeki yaygınlığı birden fazla şekilde Vista'nın başarısını da etkileyecek, daha doğrusu muhtemelen geciktirecektir. Herseyden önce herke donanımını ve yazılımını Windows XP için üretiyor. Bunlar, sorun çıkaranlar olsa da genellikle Vista altında çalışabiliyor veya kısa zamanda Vista ile ilgili sorunları asacaklar. Ama zaten ihtiyaç duyduğunuz uygulama, sahip olduğunuz Windows XP altında çalışıyorsa, neden masrafa giresiniz ki? Bu anlamda Windows XP-Windows Vista geçisi, Windows 98-Windows XP geçisi gibi değil. Windows XP, o zamanlar bir önceki sürüme göre hemen belirgin olan özellikler içeriyordu. Özellikle ev kullanıcıları içinse Windows Vista, Windows XP'nin makyajlanmış halinin çok ötesinde algılanmayabilir.

Windows Vista'nın getirileri bir de fiyat ve donanım açığı nedeniyle gergeleniyor. Özellikle ek bellek ihtiyacı ile, Vista'ya geçiş maliyeti oldukça yüksek. Ülkemizde uygulanacak fiyat politikasına bağlı olarak, Windows XP'nin oturmuşluğunu da gözönünde bulundurup, oldukça yavaş bir geçiş bekleyebiliriz. Firmalar da gerekmedikçe böyle bir maliyete katlanmak istemeyeceklerdir. Bu geçiş sırasında bellek modul fiyatları da kipiordanabilir.

Windows Vista aynı zamanda daha önceki Windows'larda olmayan kısıtlamalar da getiriyor. Yapılan değişikliklerle lisans anlaşması biraz daha yumuşadı belki, ama başlı başına ayrı bir yazı konusu olabilecek başka kısıtlamalarla birlikte, bazı kişiler için yenilir yutulur cinsten değil. Bir örnek, dijital hak korumaları için destek içermeyen monitörlerde görüntü kalitesinin azaltılabilmesi. Film üreticileri bunu kullanmayla ilgili bir ipucu vermiyor ama en azından şu durumda ellerinde olacak, kullanmaya kalkarlarsa da para ödeyip satın aldığınız orijinal, yüksek kaliteli içeriği olduğu gibi izleyebilmek için bir de monitor almanız gerekebilecek.

Maliyet hesaplarına, sürümler arasındaki farkları da katmak gerekiyor. Windows Vista Home Basic çogu kullanıcı açısından Vista'ya geçmeye değmez. Tüm özellikleri almak içinse Türkiye'nin gelir seviyesine göre ufak bir servet harcamak gerekiyor.

BilgiKaynak